

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
WIZARA YA KILIMO

TAARIFA KWA VYOMBO VYA HABARI (PRESS RELEASE)

**KUIDHINISHWA MATUMIZI YA AINA MPYA ZA MBEGU ZA MAZAO
MBALIMBALI MWAKA 2018**

Kamati ya Taifa ya kupitisha Mbegu mpya (National Variety Release Committee-NVRC) imepitisha matumizi ya aina 25 ya mbegu mpya za mazao mbalimbali ya kilimo. Mazao hayo ni: Aina 3 za mahindi, 9 za maharage, 1 Mpunga, 3 Karanga, 2 Njugumawe, 2 Pamba, na aina 5 za Tumbaku. Hatua hiyo ya Kamati inalenga kuongeza uzalishaji na tija, pamoja na kuinua kipato cha mkulima.

Pamoja na aina hizo 25 za Mbegu mpya za mazao mbalimbali zilizopitishwa, aina mbili za Mbegu (Pamba na Mpunga) hazikupitishwa kwani hazikukidhi vigezo vya kisayansi.

Kupitishwa kwa aina hizo mpya za mbegu kunatokana na mapendekezo yaliyofanywa na Kamati ya Taifa ya Kitaalamu ya Kuhakiki aina Mpya za Mbegu za Mazao (The National Performance Trial Technical Committee), iliyofana vikao vyake tarehe 19-20 Oktoba, 2017 na 19 Januari, 2018 katika Kituo cha Utafiti wa Miwa Kibaha (SRI-Kibaha)

Aidha mbegu hizo mpya zimepitishwa baada ya kufanyiwa utafiti wa kina na kugundulika kuwa zina sifa mbalimbali kama vile; kutoa mavuno mengi, ukinzani dhidi ya magonjwa, kukomaa mapema na kupendwa na wakulima pamoja na walaji.

Mbegu hizi zimefanyiwa utafiti na vituo vya utafiti vya Umma na sekta binafsi hapa nchini. Taasisi za utafiti za umma zimeongoza kwa kutoa jumla ya aina 17 za Mbegu mpya na sekta binafsi wametoa jumla ya aina 8 za Mbegu mpya kama ifuatavyo:-

TAASISI/KAMPUNI	ZAO	AINA YA MBEGU
Taasisi ya Utafiti Ukiriguru	Pamba	<ul style="list-style-type: none">• UK 171• UK173
Taasisi ya Utafiti Selian	Maharage	<ul style="list-style-type: none">• SELIAN 09• SELIAN 10• SELIAN 11

		<ul style="list-style-type: none"> • SELIAN 12
Taasisi ya Utafiti Selian	Maharage	<ul style="list-style-type: none"> • SELIAN 13 • SELIAN 14 • SELIAN 15
Taasisi ya Utafiti Uyole	Maharage	<ul style="list-style-type: none"> • UYOLE 17 • UYOLE 18
Taasisi ya Utafiti Tumbi	Mahindi	<ul style="list-style-type: none"> • TH 501
Taasisi ya Naliendele	Karanga	<ul style="list-style-type: none"> • NALIENDELE 2016 • TANZANUT 2016 • MTWARANUT 2016
Taasisi ya Naliendele	Njugumawe	<ul style="list-style-type: none"> • NALBAM9-2017 • NALBAM22-2017
Cross Creek. Inc (Taasisi ya Utafiti wa Tumbaku Tanzania(TORITA)	Tumbaku	<ul style="list-style-type: none"> • CC 37
Universal Leaf Tobacos Ltda (Taasisi ya Utafiti wa Tumbaku Tanzania(TORITA)	Tumbaku	<ul style="list-style-type: none"> • ULT 123
ProfiGen do Brasil Ltda (Taasisi ya Utafiti wa Tumbaku Tanzania(TORITA)	Tumbaku	<ul style="list-style-type: none"> • PVH 2254 • PVH 2275 • PVH 2259
Kampuni ya Mbegu ya Seedco. Ltd	Mahindi	<ul style="list-style-type: none"> • SC 419
Kampuni ya Mbegu ya Monsanto (T) Ltd	Mahindi	<ul style="list-style-type: none"> • DK 777
Kampuni ya Mbegu ya Bayer Life Science Tanzania Ltd	Mpunga	<ul style="list-style-type: none"> • Arize 6444 Gold

Aina hizo mpya za mbegu zitaanza kuzalishwa na makampuni mbalimbali ya uzalishaji mbegu hapa nchini, na Wakala wa Taifa wa Mbegu za Kilimo (Agricultural Seed Agency - ASA). Lengo kubwa ni kuzifikisha aina hizo mpya za mbegu bora kwa wakulima kuanzia msimu wa 2018/2019. Kwa maelezo zaidi tembelea Tovuti ya Wizara ya Kilimo ambayo ni www.kilimo.go.tz na www.facebook.com/tzagriculture.

Imetolewa na:

Dkt. Mhandisi Charles John Tizeba
WAZIRI WA KILIMO

Jamhuri ya Muungano wa Tanzania
WIZARA YA KILIMO

AINA MPYA ZA MBEGU ZA MAZAO ZILIZOPITISHWA NA KAMATI YA TAIFA YA KUPITISHA
MBEGU MPYA KATIKA KIKAO CHA TAREHE 31/01-1/2/2018

NA.	KAMPUNI/TAAS ISI	ZAO	AINA YA MBEGU	SIFA
1	Taasisi ya Utafiti Ukiriguru	Pamba	UK 171	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika ukanda wa chini, wa kati na wa juu, kati ya mita 900 hadi 1372 kutoka usawa wa bahari. • Inakomaa mapema kwa wastani wa siku 160 • Inatoa mavuno kati ya tani 2.8 hadi tani 3.0 kwa hekta Inatoa mbegu nyingi baada ya kuchambuliwa (High seed cotton yield)
			UK 173	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika ukanda wa chini, wa kati na wa juu, kati ya mita 900 hadi 1372 kutoka usawa wa bahari. • Inakomaa mapema kwa wastani wa siku 160 • Inatoa mavuno mengi ya wastani kati ya tani 2.5 hadi tani 2.8 kwa hekta • Ina ukinzani dhidi ya ugonjwa wa mnyauko wa Fusarium(Fusarium wilt)

NA.	KAMPUNI/TAAS ISI	ZAO	AINA YA MBEGU	SIFA
2	Taasisi ya Utafiti Selian	Maharage	SELIAN 09	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika ukanda wa kati na wa juu, zaidi ya mita 1000 kutoka usawa wa bahari • Inakomaa kwa muda wa siku 109 • Inatoa mavuno ya tani 1.7 kwa hekta • Marage yake yana rangi nyupe • Mbegu hii pia ni nzuri kwa ajili ya usindikaji wa vyakula vya makopo • Uwezo wa kuchukua maji katika mbegu ni asimilia 98.53 na uihifadhi wa maji katika mbegu ni 1.98 (hydration coefficient)
			SELIAN 10	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika ukanda wa kati na wa juu, zaidi ya mita 1000 kutoka usawa wa bahari • Inakomaa kwa muda wa siku 109 • Inatoa mavuno ya tani 1.7 kwa hekta • Mbegu hii pia inafaa kwa ajili ya usindikaji wa vyakula vya makopo • Maharage yake yana rangi nyeupe • Ina uwezo mkubwa wa kuchukua maji ikiwa imelowekwa katika maji kwa takriban asimilia 100.52 na uihifadhi wa maji katika mbegu ni 1.99 (hydration coefficient)
			SELIAN 11	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika ukanda wa kati na wa juu, zaidi ya mita 1000 kutoka usawa wa bahari • Inakomaa kwa muda wa siku 105 • Inatoa mavuno ya tani 1.6 kwa hekta

NA.	KAMPUNI/TAAS ISI	ZAO	AINA YA MBEGU	SIFA
				<ul style="list-style-type: none"> • Mbegu hii pia inafaa kwa ajili ya usindikaji wa vyakula vya makopo • Maharage yake yana rangi nyupe • Ina uwezo mkubwa wa kuchukua maji ikiwa imelowekwa katika maji kwa takriban asimilia 101.19 na uhifadhi wa maji katika mbegu ni 2.00 (hydration coefficient)
			SELIAN 12	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika ukanda wa kati na wa juu, zaidi ya mita 1000 kutoka usawa wa bahari • Inakomaa mapema kwa muda wa siku 77 • Inachukua dakika 40 kuiva • Inatoa mavuno ya tani 1.5 kwa hekta • Ni fupi na yenye majani mengi
			SELIAN 13	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika ukanda wa kati na wa juu, zaidi ya mita 1000 kutoka usawa wa bahari • Inakomaa mapema kwa muda wa siku 75 • Inapikwa kwa dakika 39 hadi kuiva • Inatoa mavuno ya wastani wa tani 1.2 kwa hekta • Ni fupi na yenye majani mengi
			SELIAN 14	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika ukanda wa kati na wa juu, zaidi ya mita 1000 kutoka usawa wa bahari • Ina ukinzani dhidi ya ugonjwa wa chule (Anthracnose) ya Maharage, na batobato ya maharage (bean common mosaic virus) • Inakomaa kwa muda wa siku 103

NA.	KAMPUNI/TAAS ISI	ZAO	AINA YA MBEGU	SIFA
				<ul style="list-style-type: none"> • Inapikwa kwa dakika 21 hadi kuiva • Inatoa mavuno ya tani 1.25 kwa hekta • Ina kiwango kikubwa cha madini ya chuma na zinki
			SELIAN 15	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika ukanda wa kati na wa juu, zaidi ya mita 1000 kutoka usawa wa bahari • Inakomaa kwa muda wa siku 103 • Inapikwa kwa dakika 19 hadi kuiva • Inatoa mavuno ya tani 1.3 kwa hekta • Ina kiwango kikubwa cha madini ya chuma na zinki • Mbegu hii ina ukinzani dhidi ya magonjwa ya chule (Anthracnose) ya maharage na Blight, • Ni marefu na yenye tabia ya kujifunga kwenye miti(Climbing type)
3	Taasisi ya Utafiti Uyole	Maharage	UYOLE 17	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika ukanda wa kati mpaka wa juu kati ya mita 800 hadi 2000 kutoka usawa wa bahari • Inakomaa kwa muda wa siku 84 • Hutoa mavuno ya tani 1.6 kwa hekta • Ina ladha tamu na rangi ya kuvutia • Hayana gesi
			UYOLE 18	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika ukanda wa kati hadi wa juu, Kati ya mita 800 hadi 2000 kutoka usawa wa bahari • Inakomaa kwa muda wa siku 82 • Hutoa mavuno ya tani 1.9 kwa hekta • Mbegu hii ina ukinzani dhidi ya magonjwa ya mnyauko wa bacteria (Bacterial blight), Chule ya maharage (Anthracnose), madoa pembe(Angular Leaf Spot),

NA.	KAMPUNI/TAAS ISI	ZAO	AINA YA MBEGU	SIFA
				<ul style="list-style-type: none"> • Ina ladha tamu na yenye rangi zinazovutia • Hayana gesi
4	Taasisi ya Utafiti Tumbi	Mahindi	TH501	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika ukanda wa kati hadi wa juu, mita 800 hadi 1500 kutoka usawa wa bahari, hususani katika mikoa ya Kanda ya magharibi (Tabora na Kigoma) na Kanda ya Ziwa • Inakomaa kwa muda wa siku 120 • Hutoa mavuno ya tani 4.9 kwa hekta <p>Ina ukinzani dhidi ya mdudu tembo wa mahindi (Maize weevil)</p>
5	Taasisi ya Utafiti Naliendele	Karanga	NALIENDELE 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika ukanda wa mita 0 hadi 1500 kutoka usawa wa bahari • Inakomaa kwa wasitani wa siku 116 • Inastahimili ugonjwa wa ukoma wa karanga (Groundnut rosette) • Inatoa mavuno ya wastani wa tani 1.5 kwa hekta
			TANZANUT 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika ukanda wa mita 0 hadi 1500 kutoka usawa • Inakomaa kwa wastani wa siku 106 • Inastahimili ugonjwa wa ukoma wa karanga (Groundnut rosette) • Inatoa mavuno mengi ya wastani wa tani 1.5 kwa hekta
			MTWARANUT 2016	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika ukanda wa mita 0 hadi 1500 kutoka usawa • Inakomaa kwa wastani wa siku 109

NA.	KAMPUNI/TAAS ISI	ZAO	AINA YA MBEGU	SIFA
				<ul style="list-style-type: none"> • Inastahimili ugonjwa wa ukoma wa karanga (Groundnut rosette) • Inatoa mavuno mengi ya wastani wa tani 1.3 kwa hekta
6	Taasisi ya Utafiti Naliendele	Njugumawe	NALBAM 9-2017	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika ukanda wa mita 0 hadi 1500 kutoka usawa • Inatoa mavuno ya wastani wa tani 0.86 • Ina kiwango kikubwa cha wanga • Inakomaa kwa wastani wa siku 120
			NALBAM 22-2017	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika ukanda wa mita 0 hadi 1500 kutoka usawa wa bahari • Inatoa mavuno ya wastani wa tani 0.86 • Ina kiwango kikubwa cha protini • Inakomaa kwa wastani wa siku 124
7	Cross Creek Seed .Inc (Kupitia Taasisi ya utafiti wa Tumbaku Tanzania (TORITA))	Tumbaku	CC 37	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika mwinuko kati ya mita 500 hadi 1950 kutoka usawa wa bahari. • Ina ukinzani dhidi ya minyoo fundo (root-knot nematode Meloidogyne incognita and javanica) • Inatoa mavuno mengi wastani wa tani 3.6 kwa hekta • Majani yake yanakomaa taratibu • Ina ukinzani dhidi ya magonjwa ya tumbaku kama vile Mosaic ya tumbaku

NA.	KAMPUNI/TAAS ISI	ZAO	AINA YA MBEGU	SIFA
8	Universal Leaf Tobacos Ltda (Kupitia Taasisi ya utafiti wa Tumbaku Tanzania (TORITA))	Tumbaku	ULT 123	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika mwinuko kati ya mita 500 hadi 1950 kutoka usawa wa bahari. • Ina ukinzani dhidi minyoo fundo (root-knot nematode <i>Meloidogyne incognita</i> and <i>javanica</i>) • Majani yake yanakomaa taratibu • Inatoa mavuno mengi ya wastani wa tani 4.5 kwa hekta
9	ProfiGen do Brasil Ltda (Kupitia Taasisi ya utafiti wa Tumbaku Tanzania (TORITA))	Tumbaku	PVH2254	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika mwinuko kati ya mita 500 hadi 1950 kutoka usawa wa bahari. • Ina ukinzani dhidi ya minyoo fundo (root-knot nematode <i>Meloidogyne incognita</i> and <i>javanica</i>), Batobato ya tumbaku (TMV) na mnyauko wa bacteria (Bacterial wilt) • Majani yake yanakomaa taratibu • Inatoa majani mengi kwa wastani wa majani 24 kwa mmea • Inatoa tumbaku yenye ubora zaidi.
			PVH 2259	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika mwinuko kati ya mita 500 hadi 1950 kutoka usawa wa bahari. • Ina ukinzani dhidi ya minyoo fundo (root-knot nematode <i>Meloidogyne incognita</i> and <i>javanica</i>) • Majani yake yanakomaa taratibu
			PVH 2275	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika mwinuko kati ya mita 500 hadi 1950 kutoka usawa wa bahari. • Ina ukinzani dhidi ya minyoo fundo (root-knot nematode <i>Meloidogyne incognita</i> and <i>javanica</i>), Batobato ya

NA.	KAMPUNI/TAAS ISI	ZAO	AINA YA MBEGU	SIFA
				tumbaku(TMV), Kuoza kwa shina (Black Shank) and Mnyauko Fusaria (Fusarium wilt) <ul style="list-style-type: none"> • Majanio yake yanakomaa taratibu • Ina ukinzani dhidi ya ugonjwa wa bakajani(Alternaria leaf spot) na Madoa pembe (angular leaf spot)
10	Kampuni ya SEED CO Tanzania Ltd	Mahindi	SC419	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika ukanda wa kati, mita 800 hadi 1000 kutoka usawa wa bahari • Inakomaa kwa muda wa siku 119 • Ina mizizi imara ambayo huzuia mmea kuanguka • Inatoa mavuno ya wastani wa tani 4.2 kwa hekta
11	Kampuni ya Monsanto (T) Ltd	Mahindi	DK 777	<ul style="list-style-type: none"> • Inastawi katika mwinuko wa mita 800 hadi 1900 kutoka usawa wa bahari • Inatoa mavuno mengi ya wastani wa tani 6 hadi 8 kwa hekta • Magunzi yake ni makubwa na hubeba Mahindi mawili kwa mmea • Shina lake ni imara na lenye urefu wa wastani • Aina hii ya Mahindi inapendwa na wakulima
12	Kampuni ya Bayer East Africa Ltd	Mpunga	Arize 6444 GOLD	<ul style="list-style-type: none"> • Aina hii ya mpunga ni Chotara (Hybrid) • Inafaa zaidi kwenye maeneo ya umwagiliaji hasa katika mikoa ya Morogoro, Kilimanjaro, na Mbeya • Ina uwezo wa kuwa na machipukizi mengi kwa shina • Inapendwa na wakulima